

Teicneolaíocht a chabhraíonn linn

Súil thapa ar an gceacht

Oscail an ceacht trí thóirse le cadhnra séalaithe a chasadh air agus fiafraigh cén obair a gcabhraíonn solas léi agus cé a mbíonn gá aige leis. Ceangail an focal cúntóir leis an tóirse sin, ansin léirigh conas rud a thabhairt faoi deara agus mím a dhéanamh, leis an spúnóg adhmaid amháin. Déanann na grúpaí iniúchadh ar thráidire uirlisí cistine agus uirlisí slachtaíthe—tógann siad ceann, mothaíonn siad é, cuireann siad ar ais é, agus déanann siad mím den obair lena lámha folmha ionas gur féidir lena gcairde buille faoi thuairim a thabhairt. Sórtálann siad na rudaí ar thrí spota de réir na hoibre (cócaráil, feiceáil sa dorchadas, slacht a chur ar rudaí), tarraingíonn siad cúntóir amháin ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe, agus ansin labhraíonn siad faoi bháicéirí, faoi dhochtúirí agus faoi fheirmeoirí a úsáideann cúntóirí mar iad seo.

Cuspóirí foghlama

- Teicneolaíocht laethúil a ainmniú agus a rá cé leis a gcabhraíonn sí
- Teicneolaíochtaí a shórtáil de réir an chineáil cabhrach a thugann siad
- A thaispeáint le gníomhartha conas a chabhraíonn teicneolaíocht le duine ina shaol nó ina chuid oibre

Roimh an gcloigín – ullmhúchán

An lá roimh ré: líon tráidire amháin do gach grúpa ceathrair le spúnóg adhmaid, greadtóir plaisteach, crúiscín tomhais, siothlán, tóirse mór téagartha le cadhnra séalaithe, sluasaid deannaigh agus scuab láimhe, éadach, scuab sciúrtha. Priontáil na trí chárta lipéid oibre. Úsáid trí thráidire éadoimhne nó leatháin pháipéir mar spotaí sórtála. Is leor tráidire comhroinnte amháin mura bhfuil go leor trealaimh ann—má tá na tóirsí gann, coinnigh faoi do smacht féin iad.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
spúnóg adhmaid	1	grúpa	seomra ranga	spúnóg phlaisteach láidir ghlan
greadtóir plaisteach	1	grúpa	ollmhargadh	spúnóg adhmaid eile le húsáid mar mheasctóir
crúiscín tomhais plaisteach	1	grúpa	seomra ranga	cupán plaisteach trédhearcach
siothlán plaisteach	1	grúpa	ollmhargadh	criathar plaisteach
tóirse mór téagartha a bhfuil urrann an chadhnra séalaithe ann	1	grúpa	trealamh na scoile	tóirse amháin don rang ar fad, á thabhairt timpeall agus é á choinneáil ag an múinteoir
tacar beag ina bhfuil sluasaid deannaigh agus scuab láimhe	1	grúpa	ollmhargadh	scuab phéinteála ghlan agus tráidire beag le húsáid mar shluasaid deannaigh
éadach glantacháin	1	grúpa	seomra ranga	cearnóg as sean-T-léine chadáis ghlan
scuab sciúrtha	1	grúpa	ollmhargadh	scuab ingne bhog
tráidirí sórtála nó spotaí sórtála páipéir (nó fonsaí má tá go leor spáis ann)	3	grúpa	trealamh na scoile	trí leathán páipéir ar an urlár nó ar an mbord mar spotaí sórtála
cártaí lipéid oibre (cabhraíonn sé linn cócaráil; cabhraíonn sé linn feiceáil sa dorchadas; cabhraíonn sé linn slacht a chur ar rudaí)	1	grúpa	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	trí cinn de nótaí greamaitheacha agus pictiúr simplí ar gach ceann mar leid, a tharraing an múinteoir ag tús an lae
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	seomra ranga	leathán folamh A4 chun cúntóir amháin a tharraingt

Pointe sábháilteachta

Coinnigh na tóirsí dírithe ar an urlár nó faoi na boird, agus ná díritear riamh ar shúile duine iad. Bailigh féin gach tóirse nuair a bhíonn slacht á chur ar an seomra agus seiceáil go bhfuil clúdaigh na gcadhnraí fós séalaithe agus dúnta.

Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Bíodh tóirse amháin le cadhnra séalaithe réidh agat agus coinneigh tráidirí na gcúntóirí as radharc. Cas air é, ansin fiafraigh cén obair a gcabhraíonn solas léi agus cé a mbeadh gá aige leis. Glac le gach smaoineamh—dochtúir san oíche, feirmeoir leis na hainmhithe, ag féachaint faoi leaba—mar thús leis an spraoi.
- **Cúntóirí teicneolaíochta:** Ná cuir ach smaoineamh gearr amháin ar an gclár: is uirlis é cúntóir a éascaíonn obair, agus coinneigh an tóirse mar shampla lárnach. Ná léirigh ach leis an spúnóg adhmaid—Tugaim faoi deara..., Sílim go gcabhraíonn sí linn cócaráil, déanaim mím de bheith ag corraí—ansin glac le sampla nó dhó tapa ón mbaile agus bog ar aghaidh. Coinneigh na tráidirí go dtí an chuid Iniúchadh.
- **Iniúchadh ar thráidire na gcúntóirí:** Cuir na páistí i ngrúpaí de cheathrar nó mar sin agus leag tráidire amháin i lár an bhoird sula dtosaíonn siad ag láimhseáil na rudaí. Taispeáin an tsraith iomlán uair amháin: tóg, mothaigh, cuir ar ais, déan mím le lámha folmha ionas go dtabharfaidh an rang buille faoi thuairim. Siúil timpeall agus spreag iad le ceisteanna: Cé a d'úsáidfadh é sin? Conas a chabhraíonn sé leo? Bí cinnte go dtéann na rudaí ar ais sa tráidire roimh an mím.
- **Sórtáil de réir na hoibre:** Socraigh trí spota le lipéid—tráidirí nó leatháin pháipéir—leis na cártaí cócaráil, feiceáil sa dorchadas agus slacht a chur ar rudaí. Léirigh uair amháin leis an éadach: Sílim go gcabhraíonn sé seo linn slacht a chur ar rudaí mar go nglanaimid bord leis. Cuireann gach páiste rud amháin ar a laghad ar spota agus tugann sé cúis ghearr le mar... Coinneigh an comhrá ar an gcineál oibre amháin; fág báicéirí, dochtúirí agus feirmeoirí go dtí an comhrá níos déanaí.
- **Taispeáin agus tarraing:** Tabhair amach leathanach na Dialainne Imscrúdaithe agus tabhair an leathanach tarraingthe air. Is é an príomhrud a iarrtar ná cúntóir amháin ón sórtáil a rinne siad, ar féidir é a aithint; is leor abairt ghearr ó bhéal leat féin faoi cé leis a gcabhraíonn sé. Suigh in aice le páistí a bhfuil gá acu leis an bhfráma Seo... Cabhraíonn sé le... chun... a chloisteáil os ard. Déantar é seo sa cheacht—ní obair bhaile é.
- **Cé a úsáideann cúntóirí mar iad seo?:** Obair ó bhéal leis an rang ar fad amháin. Ardaigh rud fíor amháin ón tráidire do gach ról: spúnóg nó greadtóir don bháicéir, tóirse don dochtúir, tóirse (agus ansin uirlis slachtaithe má bhíonn an comhrá ag dul go maith) don fheirmeoir. Athfhoclaigh go héadrom a ndúirt siad—úsáideann dochtúirí, báicéirí agus feirmeoirí go léir teicneolaíocht chun cabhrú linn ár saol a chaitheamh agus ár gcuid oibre a dhéanamh—ansin díriú do mhéar arís ar spota sórtála amháin.

Cad ba cheart a fheiceáil

Bí ag súil leis seo: cócaráil: spúnóg, greadtóir, crúiscín, siothlán; dorchadas: an tóirse ina aonar (abair é sin má thugann na páistí faoi deara é); slacht: sluasaid deannaigh agus scuab, éadach, scuab sciúrtha. Déanfaidh an chuid is mó acu mím a léiríonn obair go soiléir agus inseoidh siad ina bhfocail féin cé a fhaigheann cabhair. Má chuirtear an siothlán leis na cúntóirí slachtaithe, is deis é chun a fhiafraí Cathain a úsáidimid é? agus ligean dóibh a n-intinn a athrú—is tábhachtaí an chúis oibre a thugtar ó bhéal ná an rud a fháil i gceart an chéad uair. Líníochtaí: rud amháin ar féidir é a aithint; is féidir a rá ó bhéal amháin cé leis a gcabhraíonn sé.

Míthuisicintí agus idirghabhálacha

- **Ní chiallaíonn teicneolaíocht ach scáileáin, fóin agus táibléid.** — Ardaigh an spúnóg adhmaid arís agus déan miongháire: is cúntóirí iad spúnóg, scuab agus tóirse freisin mar go gcabhraíonn siad le daoine obair a dhéanamh.
- **Croitheann na páistí a lámha in ionad obair shoiléir a léiriú le mím, agus mar sin ní féidir lena gcairde buille faoi thuairim a thabhairt faoin gcúntóir.** — Stop agus léirigh arís é uair amháin—corraigh pota mór, scuab isteach i sluasaid, cas solas air faoin mbord—ansin fiafraigh den rang cén obair a chonaic siad díreach anois.
- **Cuireann grúpa an siothlán leis na cúntóirí slachtaithe mar go bhfuil cuma ciseáin air.** — Fiafraigh Cathain a úsáidimid siothlán? agus lig dóibh a n-intinn a athrú i dtreo na cócaireachta nó bia a shíothlú; is féidir níos mó ná cúis chiallmhar amháin a phlé.

Dífreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Cuir le cara iad chun cúntóir amháin a roghnú agus mím a dhéanamh de le chéile; suigh in aice leo le linn an tarraingthe agus abair an tús abairte Seo... Cabhraíonn sé le... chun... os ard. • Tairg an plean cúltaca—tráidire amháin a roinneann an rang ar fad—ionas go mbeidh gach páiste fós in ann rud a láimhseáil faoi do smacht féin.	• Tar éis babhta amháin de mhím agus de bhuille faoi thuairim a éiríonn leis, spreag iad leis na ceisteanna Cé a d'úsáidfadh é sin? agus Conas a chabhraíonn sé leo? sula sórtálann siad. • Le linn na sórtála, iarr orthu an chúis le mar... a rá os ard agus iad ag cur gach ruda ina áit.	• Féachann beirteanna muiníneacha le dhá chúntóir agus cuireann siad an obair a dhéanann gach ceann i gcomparáid le chéile sula ndéanann siad an tsórtáil. • Tarraingíonn na páistí a chríochnaíonn go luath an dara cúntóir ó spota sórtála eile ar an leathanach céanna, nó insíonn siad do pháirtí cé leis a gcabhraíonn sé.

Nasc traschuraclaim

Nasc leis an teanga ó bhéal: cleachtann na páistí cúis ghearr le mar... agus an fráma abairte Seo... Cabhraíonn sé le... chun...